

હિસાબોમાં શાળાની ફી સરકાર કે ગ્રાન્ટથી મળેલ રકમ : શાળામાં અવાર નવાર થતા ખર્ચ વીજળીબીલ, સ્ટેશનરી ખર્ચ મકાનભાડું કોમ્પ્યુટર લેખ ખર્ચ મકાન રીપેરીંગ ખર્ચ ફર્નિચર ખર્ચ પાણી ખર્ચ પ્રયોગશાળા ખર્ચ (રસાયણ વિજ્ઞાન, ભૌતિક વિજ્ઞાન, જીવવિજ્ઞાન) સાધનો ખર્ચ વગેરે.

હિસાબની કામગીરી માટે દૈનિક કેશબુક અને ખાતાવહી અપગ્રેડ રાખવામાં આવે છે. માટે પુરાવા તરીકે રસીદ અને વાઉચર રાખવા જરૂરી છે.

- * હિસાબનું મહત્વ :**
- ખર્ચ ક્યાં અને કેવી રીતે કર્યો તે સ્પષ્ટ રહે.
 - શાળામાં નાણાંકીય સંચાલન સરળ બને.
 - શાળાના વિશ્વાસ અને પારદર્શિતા વધે.

પ્રશ્ન એ સુધારાની ચાવી છે.

ઓડિટ : ઓડિટ એટલે શાળાના હિસાબોની ચકાસણી જેમાં જીલ્લા શિક્ષણાધિકારી કચેરી તથા ગાંધીનગરના અધિકારીઓ દ્વારા શાળાના હિસાબો તપાસવામાં આવે છે. શાળા નિયમ મુજબ ચાલે છે કે નહીં. જેમાં શાળામાં થતી ભૂલો માટે નાના મોટા સુચનો આપવામાં આવે છે.

ઓડિટની પ્રક્રિયા : કેશબુક ખાતાવહી રસીદો વાઉચરોની તપાસણી કરવામાં આવે છે. આવક અને ખર્ચનો મેળ બેસે કે નહીં તેની તપાસ કરવામાં આવે છે. જો વિદ્યાર્થીઓ પાસે થી વધુ ફી લેવામાં આવે તો તેની રીકવરી શાળાએ ભરવી પડે તથા સેલેરી ગ્રાન્ટનો હિસાબ નોંધવામાં આવે છે. ઓડિટનું વર્ષ સામાન્ય રીતે એપ્રિલ થી માર્ચ સુધીનું હોય છે.

ઓડિટનું મહત્વ :

- નાણાંકીય ગેરરીતિઓ થતી અટકે તે માટે.
- પારદર્શિતા વધે.
- શાળાની નાણાંકીય સ્થિતિનું સાચું પ્રતિબિંબ મળે.
- ભવિષ્ય માટે યોગ્ય સુધારો કરી શકાય.

શાળાનું બજેટ : બજેટ એટલે શાળાના નકકી સમય ગાળામાં થનારી આવક અને જાવક (ખર્ચ) નો અંદાજ **મહત્વ :**

- બજેટની મદદથી શાળાની આવક અને ખર્ચનું આયોજન થાય
- બજેટ જો હોયતો શાળામાં જુદા જુદા કામોમાં તેની યોગ્યરીતે ફાળવણી કરવામાં અનુરૂપ રહે
- બજેટ ના કારણે ખર્ચ નિયંત્રિત રહે
- શાળાના હિસાબો ઓડિટ અને બજેટ ત્રણેય એકબીજા સાથે જોડાયેલ છે
- બજેટથી આયોજન થાય છે. હિસાબોથી લેખાંકન થાય અને ઓડિટની ચકાસણી થાય છે.

આયોજનથી અમલ સુધીની પ્રક્રિયા એટલે ક્રિયાત્મક સંશોધન

ક્રિયાત્મક સંશોધન દ્વારા શિક્ષક પોતાના અધ્યાપન કાર્યમાં સતત આત્મમૂલ્યાંકન અને સુધારણા કરે છે.

